

Előfizetési árak:

Helyben

Félévre 6 frt.

Három hónapra 5 „

Postán küldve:

Félévre 7 frt.

3 hónapra 3 „ 50 kr.

Egyes szám

10 kr.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

Előfizetési pénz s minden küszlemény Főpiacs Vecsegház földszintjére a szerkesztőséghez bérmentve küldendők.

Hirdetési díj:

Öt hasábos petit sorért 5 kr.

Nyitáskor megjelölt költségek 3 hasábos 15 kr. Hirdetményeket és előfizetéseket lapunk számára elfogad: Pest-Budán: Neumann hirdetési irodája, Bécsben: Oppelik A. és Haasenstein et Vogler, Brauner I. G., Berlinben: Goldberger, Párisban: Havas ügyvédsége.

Bélfelirat:

minden beutaltatásért katon 30 kr.

Előfizethetni helyben: **Telegdi K. Lajos** és **Csáthy Károly** könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyébutt a postahivatalok utján.

Gablencz tábornok és a Pesther Lloyd örömei.

○) Gablencz osztrák tábornok Magyarországon parancsnokoló tábornokként neveztetvén ki, november 4-ről Budáról közzétett „parancs”-ában adja tudtul kinevezetését és programját, mely eljárása irányelveit látszik magában foglalni.

A tábornoki parancs, úgy látszik, egészen a cs. kir. hadsereghez van intézve.

E parancsban a tábornok hangsúlyozza az alkotmányos intézmények helyes feloldásának, és az új honvédelmi intézmény iránti bizalomnak szükségét.

Mindenesetre oly jellemvonások ezek, melyek osztrák tábornok részéről meglepők, szokatlanok nézve; és valóban el lehet mondani, hogy a tábornok egyéni tulajdonai kiváló elismerést érdemlenek.

Azonban a Pesther Lloydnak f. hó 6-ki esti számában tolmácsolt rendkívüli örömeit, — miszerint kiváló üdvözléssel fogadja a tábornokot és napi parancsát a hazai sajtó részéről is, — magyar szempontból véve a dolgot, értékében alább kell szállítanunk.

A tábornok egyéni jeles tulajdonai, és ismert miveltége, a társadalmi magán viszonyok közt, kellő elismerést, méltánylást, sőt tán rendkívüli örömet is ébreszthetnek; de, ha Magyarország állami önállóságát, és alkotmányát választjuk irányadóul — amint kell is — a Magyarország parancsnokoló tábornoka kinevezetésének, és kellő eljárásának megítélésénél; ha Magyarország parancsnokoló tábornokának a magyar kormányhoz viszonyait, és köteleseit vesszük gondolóra: úgy vagyunk meggyőződve, hogy még nem jött el ideje annak, hogy a hazai sajtó valami rendkívüli, sőt csak jogosított örömeinek is átengedhesse magát.

Mert, — nem tekintve most azt, hogy a kormány által végrehajtott közösügyes kiegyezés helyes-e, célszerű-e, hasznos-e Magyarországra nézve; — nem tekintve, hogy azáltal szenved-e, s miképp az ország önállósága, — hanem csupán a megalkotott törvények szempontjából véve fel a dolgok állásának megítélését, — azon végköszöndre jutunk, hogy — bár Magyarország hadserege a közös hadsereg részének van mondva: e kitével oly magyarázatot nem szenvedhetne meg, hogy egyfelől Magyarországon idegen nemzetbeli cseleked tanyázzanak, másfelől pedig a magyar katonaság itthon ne legyen; hanem, Svéd- és Norvégországok példájából indulva ki, azt kellett következtetnünk a törvényből is, hogy a magyar sereg, habár közös hadmiveletekben együttesen fog is működni szükség esetére a Lajtán tuli hadsereggel, mégis megtartandja önállóságát annyira, hogy itt bent az országban idegen nemzetek hadfiaival nem lesz összevegyítve; azt kelle hinnünk, hogy Magyarország parancsnokoló tábornoka az ország benszületett fiaiból fog kikerülni, és pedig kinevezetnünk a alkotmányos uton, a magyar honvédelmi minister ellenjegyzése mellett.

Azonban Gablencz tábornok kinevezetésénél ily formásokat nem találunk.

S mindaddig, míg a mi honvédelmi ministerünk kezei annyira meg lesznek kötve, hogy az országos hadügyi dolgokban önállólag nem működik; míg a hadügyi kérdésekben hozzá intézett kérvé-

nyeket a budai hadi főparancsnoksághoz teszi át vélemény végett, mely vélemény reá nézve annyira döntő, hogy azt megváltoztatni nem képes; s míg e szerint csupán expeditora lesz a budai cs. kir. hadi főparancsnokság rendeleteinek; míg a magyarországi hadi parancsnokság alárendelte nem lesz a honvédelmi ministerumnak; míg Budán a magyar király magyar kormányán kívül, és ennek ellenére, más hatóság is bír, sőt épen katonai dolgokban más közeg bír rendelkezési joggal: — mindaddig sem a hazafi, sem a magyar állam nem talál okot, hogy a magyar katonai parancsnoknak szives hódolatát megvigye; mindaddig az igazán hazai érzelmi sajtó nemcsak dicsériadókat nem mondhat egyik, vagy másik osztrák tábornok kinevezetése fölött; sőt még csak megnyugvását sem nyilváníthatja.

Ami az alkotmány visszaállítása előtti időben, midőn félostromállapot alatt nyögtünk, tán kedvezésnek, tán kegynek vétetett volna, hogy t. i. ne csak Haynaukat küldjön reánk Bécs városa, — az az alkotmány hatálya alatt a legszerényebb polgári igényeket sem képes kielégíteni.

Mert azon hangot, mely a kinevezett tábornok parancsában foglaltatik, hogy t. i. a katonák is tiszteljék az alkotmányos intézményeket, nem valami kegy kifolyásának kell tartanunk, hanem kötelességszerű nyilatkozatnak kell tekintenünk, mely, hogy eddig nem látott napvilágot, csak visszaélésnek következménye vala. —

Jó lesz tehát különböztetnünk.

Különböztessük meg a magán érdemet, a magán helyzetet a közállamitól; különböztessük meg a magán egyén beszédét a magyarországi hadi főparancsnokétól; és amit a magán egyénben elismerésnek vesszünk, ne tagadjuk, hogy annak, mint az ország egyik hivatalnokának állása, helyzete nem elégít ki benünket! Amit Gablencz tábornokban dicsérhetünk: azt a magyar hadi főparancsnoktól, ki osztrák tábornok, keveseljük, annyival inkább, mert nem alkotmányos ministeriumunk ellenjegyzésével neveztetett ki; s mert honvédelmi ministeriumunknak nemcsak alárendeltje, sőt annak épen ellentétese.

Egy országban kétféle hadi kormány épen meg nem férhet, sem a lógika, sem az alkotmány fogalma szerint.

Dicsérje tehát a Pesther Lloyd a tábornokot, mint magán embert, vagy mint osztrák tábornokot; de iránta, mint Magyarország alkotmányos főhadi parancsnoka iránt, kiváló üdvözléseket a hazai sajtó nevében ne tegyen közzé; mert ennek az összes független magyar sajtó ellene mond mindvégiglen. —

Ujdonságok.

Előfizetési felhívás.

Előfizetéseket elfogadunk november és december hónapokra helyben házhoz hordással 2 frt, postán küldve 2 frt 50 kr-ával.

— **A t. cz. születik** és t. közönség értesítése végett köztudomásul adatik, hogy a főiskolai jótéteményes tanulók közül azon 150 egyén részére, kik a belakásra igényt tarthattak volna, részint a belakás hiányának kárpótlásául, részint a szokott failletőségükpen e téren egyenként $\frac{1}{3}$ -ad öl tűzifa ($\frac{1}{6}$ most november, $\frac{1}{6}$ közelebb jövő évi január hónapban) „szinte két annyi mint előbbi években adatni szokott,“ — fog ki-

osztatni, egyik részlet kiosztása már e napokban megtörténik.

Kelt Debreczen, 1869 nov. 7. A főiskolai akad. igazgatóság.

— **A debreczeni ügyvédegylet észrevételeit** a büntetőtörvényre és gyakorlatra vonatkozó némely intézkedésekről, közölve a „Törvényészleki csarnok,” mely egyszermind az egyet közlönye is, a szerkesztőség következő megjegyzéseket tesz a közölt észrevételekre: Elveinket sokkal többre becsülvén mint bármely más tekinteteket, kénytelenek vagyunk az itt közölt észrevételekre némely észrevételeket tenni. — Mindenek előtt nem tartjuk célszerűnek, s a haladás ügyre üdvösnek, ha az egyeteket az általuk képviselt ügyek megvitatását, s eredményei közhatalozatokban nyilvánuló kifejezését, úgy szólván az utolsó percze hagyják, mert ez hatályukat, ha meg nem semmisíti, legalább lehető legesekélyebb mértékre szállítja. — De azt is eredményezi, hogy a tárgyak, bármily fontosak is, felületesen, kimerített alaposág nélkül intézettek el. — Sajnálattal tapasztaltuk ezt a tisz. debreczeni ügyvéd-egylet mindezen most közölt, mindazon észrevételeinél, melyeket lapunk előbbi számában — bár hibánkban kívül igen későn, részben utólagosan — a bírói felelősség tárgyában közöltünk. — Utóbbira nézve a legfőbb elvi kiindulási pontok, melyektől függ lényegileg e tárgynál a valódi szabadelvű reform valórisága, p. o. a külön fegyelmi hatóság intézménye, a miniszter s államügyészség omnipotentiája stb. stb., melyekre már a nyár folytán felhívtuk szakértőink figyelmét, az egyet nyilatkozatában, vagy teljesen mellőztettek, vagy kimerítő alaposág nélkül tárgyalattak.

A büntető jogi intézkedések tekintetéből pedig, valódi sajnálkozásunkra, elégségesnek találtotta a pusztá remény kifejezése, a bünt. codex alkotása iránt, a helyett, hogy egész erőlyel kifejeztetett volna azon minden szakférfi s minden szabadelvű honfi megbotránkozása, miképp a parlamentáris kormány 3-ik évében is még mindig csak holmi foltogzatokról, apró palliativ szavakról van szó. — melyek csak a jelen kormányzat első évében lehetének indokolhatók — a helyett, hogy a népek — annyira a mindennap vesztélyezett élet- s személybiztonsági érdekében már teljes büntető codex, bűnvádi eljárás és juryrendszer nyujtának; tehát ne csak ígértetnek, hanem azzal már el is láttatnak.

— **Geréby Fülepné** temetése tegnap történt; nagyszámu részvevő közönség jelent meg a halottas háznál, a halotti kíséret a temető felé mentében meglepő jelenetet ábrázolt, mintegy 30 kocsi volt tele a kíséret egyrészevel, azonkívül számosan gyalog kísérték a koporsót a temetőbe; a rossz idő nem gátolta a boldogult ismerőit, a megjelenésben és szives részvételben, a mi a 3 kis leányul özvegyen maradt bánatos férj keservét legalább egy részben enyhíthette. Általában nagy volt az ifjan elhalt jó nő és családanya sorsa iránti érdekltség; — a mi a ma reggel a kath. templomban tartott engesztelő miseáldozat alkalmával is eléggé nyilvánult.

— **A sár** miatt járhatlanokká vált gyalogutakra vonatkozólag több bejelentés az elcsúszások miatt, mely mind követeli, hogy az utak járhatókká tétessenek. Fölemlíttük a többi közt a csapóutczai és az ispotályba vivő (t. i. helyesebben nemcsak nem vivő, hanem nem is eresztő) gyalogutakat; az előbbiek elnyeléssel fenyegetőznek; emez pedig kivált az ispotályba járó gyermekeknek az oda jutást nem engedi. Az ingyeniszkoláztatás célja háttérbe nyomul, ha a gyermekek az utcái iskolákba föl nem járhatnak. Azért is az utfelügyelő vagy a városi biztosok jelöljék ki a legjárhatóbb helyeket, s ha egyebet nem, faátjárót csináltassanak. Lehet azt rövid idő alatt is, csak akaratlegyen! Oh boldog emlékezetű pallók, nem hittetek, hogy ismét rátok szorul Debreczen!

— **A debreczeni kertészeti egylet** főiskolájának név- és árjegyzéke kiadott és szétküldött. A 44 nyolczadrét nyomott lapra terjedő füzet eléggé tanuskodik az egyet gazdagságáról csemetékben és oltó galyakban. Az egyet alapító tagjai 48, a részvevő tagok 24 darab gyümölcsesemetét kapnak, a kiszabott ár $\frac{1}{3}$ -nak leengedésével, oltó-galyakat pedig ingyen. A megrendelések az egész őszi, tél és tavasz foly-

parlamentaris kormányzattal összecyuztetését szabályozó törvényt megalkotni, és az egyes kormányzati ágakban hozott törvényeket ama szervezés keretében beilleszteni.

Továbbá arról is meg vagyunk győződve, hogy minél tovább halogattatik ezen nagy fontosságú kérdés szövegére hozatala, a napról-napra súlyosbodó bonyalmak annyival inkább meg fogják nehezíteni annak kielégítő megoldását.

Azért is élénkén óhajtjuk, hogy a törvényhatóságok rendezésének ügye minden további halasztás nélkül a törvényhozás asztalára kerüljön, s az 1848-ik évi törvényhozás által nyilvánított, körülményeink közt s állami helyzetünkben egyedül észszerűnek és üdvösnek mondható elv tiszteletbentartásával, az állam-kormányzati észszerűség követelményeinek és az egyes honpolgárok szabadsági igényeinek megfelelő módon, szabad-elvű irányban hova-hamarább megoldassék.

Különösen óhajtjuk, hogy az 1848-ik évi törvényhozás világosan jelzett törekvésétől mindinkább eltérő irányban továbbhaladásnak gát vettétvén, térjen vissza nemzetünk azon ösvényre, melyet létezése veszélyeztetése nélkül el nem hagyhat; és tétessék intézkedés az iránt, hogy a törvényhatóság önkormányzati joga minél szélesebb alakra legyen fektetve; nehogy csupán az állampolgárokról törvény által rótt terhek szorgalmazására hivatott végrehajtó közeg szerepére süllyesztetvén, minden erkölcsi befolyást és tekintélyt, s ennek folytán az értelmiség közreműködését elveszítse, s ezen sajnós körülmény közvetve a törvényhatóság élet megsemmisülését és az államok legátkosabb metyéneke, a burocratiának elhatalmazását idézze elő.

Mint hogy pedig a mélyen tisztelt képviselőház böles belátásáról és hazaszeretetről fel nem tehetjük, hogy a fentebbiekben jelzett veszélyek bekövetkezését be ne látná, vagy hogy épen a törvény a törvényhatóság élet megsemmisítésével, kormányzati önkény megállapítására vezethető intézkedésnek kívánna segédkezet nyújtani:

Mély tisztelettel kérjük, hogy indokolt kérelmünk kegyes figyelembevételével, a hazaszerete hangosan nyilvánuló közvéleménynek engedve, a kérdéses rendezés iránt mielőbb intézkedni méltóztassék.

Fogadjá a mélyen tisztelt képviselőház hazafias igaz tiszteletünk ösztinte nyilvánítását.

Kelt Debreczenben, 1869-ik évi november 3 dik napján tartott képviselői közgyűlésünkben, a városi közönség nevében Kovács Lajos m. k., polgármester. Kerekcs József m. k., főjegyző.

Színházi szemle.

|| Szombat, nov. 6-án adatott: „Szép Galathea.“ írta Henrion, zenéjét szerzte Souppé F. Ezt megelőzte „Ágyutöltelék, vagy a tiszta-kezü számvívó.“ vig. 3 felv. Irta Rozen Gyula: magyar színe alkalmazta Babos Károly. E jeles vigjátékról már annak első előadása alkalmával részletesen szólottunk, most ezuttal újból kiemeljük, hogy a bonyodalmak szövődése, s azoknak természetes megoldása e darabot igen élvezetessé teszik, s a meglehetően számmal megjelent

dóvárosban levő kis kedélyes házaskájában a legboldogabb család életét élte, s a régi birodalmi város börténjén, mindig nagyobb és nagyobb tekintélyre tett szert, Frankfurt falain kívül az egész világ háborgott és forrongott, s egész Európát a csaták zaja és az ágyúk döreje rázkódtatá meg. s Napoleonnak, a marengói austerlitz-i, s több más helyeken győzőknek neve mint szélvész viharzott át Európán, s a fejedelmek szívét aggodalommal és félelemmel, a népek szívét pedig undorral és gyűlölettel töltötte el. És végre az ágyúk menydörgő zaja az agg Frankfurt falait is megrezkedteték, s a rémülettel elsáppadva kiálták az emberek az utcákon: „A francziák jönnek!“ Mortier alatt nyomulnak előre! Hanaut és Kasszelt, és megszállva tartják, s magát a választó fejedelmet elkergették. Most Frankfurt ellen jönnek, s véget fognak vetni a régi birodalmi város szabadságának és jogainak!

Az ijedelem és remegés napjának estéjén, midőn Mayer Anselm irodáját már rég bezárta volt, s hazatért házába hogy megpihenjen a csendes szobácskában a nap fáradalmait után, jelentették neki, hogy egy idegen áll künn az ajtó előtt, ki sürgetően akar vele beszélni. „A nap már leáldozott,“ mondá Mayer Anselm bosszusan, „s ma már semmi üzleti dologgal nem foglalkozom.“

„A nap leáldozott, de felfog az még kelni, legakább azt reményelem,“ mondá egy szomorú komoly hang megetté, s a mint Mayer Anselm megfordult, a nyitott ajtóban egy köpenybe burkolt férfit látott állani maga előtt.

„Kicsoda ön?“ kérdé Mayer Anselm felállva, s a beburkolt alak elébe lépve. „Ki ön, és minő joggal lép ide be belecgyezésem nélkül, s hallgatja ki beszédemet, és —“

„Küldje ki szolgáját udvari ügynök ur! beszélnem kell önnel,“ mondá az idegen, komoly parancsoló hangon, előbbre lépve a szobába.

Mayer Anselm bizonyosan megismerte e hangot, mert semmi ellenvetést nem tett többet, hanem elbocsátá a szolgát, és bezárta utána az ajtót.

Aztán visszatért az idegenhez, ki mintegy nyögve bocsátkozott le a házi gazda támlás székére.

„Lehetséges ez kegyelmes uram, ön az, s így egyedül? Kérdé Mayer Anselm, fájdalmas csudálkozásal. (Folyt. köv.)

közönség az ágyutöltelék ügyességén, valamint az igen helyesen alkalmazott félreértéseken igen jól mulatott. Zöldy a számvívó szerepében ma is remekelt. Együd kitünő világiassággal és ismeretekkel bíró journalista volt. Bercényi mint szerelmes — soha nem fogja helyét betölteni, neki inkább a characterszerepek valóik. — Bettit a makranczos, kezdetben önhitt s tudólyfős leányt Szakál Rózsa meglepő természetességgel személyesítette. Hetényi Laura a tanácsosnét helyesen alakítá, egyáltalán mind kielégítőleg játszottak. Az ope-rettben Blaháné asszonyt illeti az est dícsősége, csak meg kell vallanunk, ő a mi színházunknak ezuttal legnagyobb gyöngye. Pygmaléont Gerecs, szokott modorában leénekelte; Midasban Foltényi Gerecs, szokott modorában lépett fel, de alig tudunk róla már egyebet mondani, hogy eredeti kis figura. A zenekar meglehetősen működött.

|| Vasárnap, nov. 7-én adatott, „Harminez év egy kártyás életéből,“ özőnvizelőtti ó szabású dráma, de a mely pontos előadás mellett most is tetszenék. Kitünő szerepe van benne Rónainak, ki valóban művészi-leg alakított. De az előadás összessége aztán minden bírálaton alól állt, mert ennyi botrányos tévedést e színpadon, mint ma, soha nem láttunk egy előadás alatt. Kedvezünk ez illetők nevének, de a rendezőségétől elvárjuk, hogy ez elnézésüktel azzal halálja meg, hogy többé oly darabban, mely még kevesebb rendezve és be-tanulva nincs, nem bosszantja a közönséget. A színház zsufolva volt.

Fővárosi értesítő.

* Pesten a sóháztéri dohányraktárba éjjel betörést kíséreltek meg, de az örüllő katoná a rablókat eljlesztette, s a Lipót-utcában kétszer lőtt is a szaladók után.

* Az orsz. daláregyesület, a magyar dalárdák számára Ábrányi Emil által irt „Dalra magyar“ című költemény megzenésítésére 20 darab aranyat tűzött ki.

* Bulyovszky Lillát a Sz-k. szerint jövő május havától kezdve 6000 ftal a nemzeti színházhoz szerződtek.

* Vogt Károly a híres természettudós, kinek Pestre érkezését várják, jelenleg Bécsben van, s ott tart felolvasásokat az emberiség és történetéről.

* A földmívelés-, ipar- és kereskedelministerium pályázatot hirdet egy népszerű méhészeti kézikönyv írására. A legjobb munkának díja 300 ft leend.

* Gróf Eszterházy Géza és Pávay Vajna Elek a suez csatorna megnyitására indultak, honnan a piramisok látogatására és a Nilus zuhatagainak megszemlélésére mennek.

* A ma az új lap, mely Pulszki, gr. Forgách Antal s a Zich grófok egyike által lett volna világra hozható, — mint az E-r írja, — meghalt, még mielőtt roszhatta volna a levegőt. Egy conferentián Deák és Csengery kijelenték, hogy nekik semmi közük hozzá, lesz-e új pártközlöny vagy sem, de kikérik maguknak, hogy neveik semmi solidaritásba ne hozásanak vele, ha meg lesz.

* A rozszant német színházat, vagyis az Erzsébet-teri fabódét megvizsgálta a városi bizottság, s azt még elég jó karban levőnek nyilvánította. Jelen igazgatójának közelebb telik le ugyan már szerződési ideje, de hírszerint Gallmayer k. a. folyamodott a színház átengedéséért.

* A korcsolyázó-egylet alapszabályait felküldte a ministeriumhoz, s ha idejében visszaérkez-nének, ez esetben a városligeti tő partján kioszk építet-tek, melynek egy külön terme is lesz a korcsolyák fel-kötésére. Az egylet tagjai nők is lehetnek.

* A mostanában Pesten annyiszor előfor-duló éjjeli megtámadások folytán közbiztonság tekin-tetéből a főkapitányság tanácskozást tartott, és elhatá-rozta, hogy minden közegeivel, s azon felül katonasággal is czirkáljat éjenként az utcákon.

* Verdinói Sándor lovag, pesti olasz konzulnak a király megadta a legfelsőbb exequatort.

* A budai tanács legközelebbi közgyűlésé-ben Biharmegye körirata került tanácskozás alá, s an-nak pártolása határozottatott el.

Belföld.

* A radra nov. 4-ikén este 6 óra után a 11-ik honvédszázalój tanosztálya külön vonaton meg-érkezett, s az aradiak örömmel fogadják az érkezöket.

* József főherczeg f. hó 8-án fog Kolozsvárra érkezni, hol a nemzeti szállodában már rendeztek be lakást számára, a Királyhágón nappal utazott át, hogy szétnézessen. — A Körösvölgyön — hiszszük — gyönyörködtető utja volt a főherczegnek.

* A nagyszombati konviktus ifjai a Guyon nevezetes családjában elvázertt honvédek sirjára babérral körül font keresztet csináltattak, s azt halot-tak estvéjén nemes kegyelettel felkoszorúzták.

* A budakanyizsákánykőrös és zágrábi vasutvonat decz. 1-én ünnepélyesen fog meg-nyitattni. Bedekovich horváthországi minister a meg-nyitási ünnepélyen ott lesz.

* Az osztrák magyar közöshad-sereg egy része volt a minap látható N.-Váradon; ujonczok voltak ezek a vidékről, kiken egyszál vászon-ruhánál egyéb semmi nem volt, és most a hidegben, sárban meztláb, egy ingben jár az osztrák-magyar

közvitéz! Ilyeneket látott talán Tréfort, midőn nemze-téről azt írta, hogy barbar, pedig ezen szegény katonák a kormány életrevalóságának egy kis bizonyítványai; és azt a kormányt Tréfort ur is szolgálja.

* A „Nagyváradi Lapok“ Debreczenből erővel hozzájuk akarja vitetni a derék Mezey Mihály vendéglőjébe „Fehér Józsi bandáját;“ pedig ilyet nem ismerünk városunkban.

* Szekesfehérvárra f. hó 4-én tartott közgyűlésben a kath. iskolákat visszaállították. E tárgy ugyan volt kitűzve napi rendre, hanem az ottani ultramontanok által felízgatott néptömeg sere-gesen megjelent a közgyűlésben s elárasztva a hallga-tóság számára szánt helyet, fenyegető állást foglalt; a tanács tehát a félelemnek engedett.

* Liptó megye elhatározta, hogy a zár-dák eltörlése iránt kérvényt fog benyújtani a képviselő-házhoz. Csak aztán lenne sikere!

* Győr-Szigetben egy ifju kádár mes-ter magát vízzel töltött puskával kiakarta végezni; többször volt már elmeháborodási rohama, most is ily szerencsétlen percében votemedett öngyilkossági kísérletre.

* Alvinczről hírlapilag panaszkodnak, hogy az erdőség, — kevés gondja levén rá a hatóság-nak — pusztulásnak indult, mindenki tetszés szerint hozhatja onnan a fát, a nélkül, hogy kérdőre vonná va-laki tettéért. Van ily téle baj másutt is.

* A kolozsmonostori gazdasági tan-ítéletben a tanfolyam — hihetően — nov. 18-án meg-nyílik, sietnek az építkezéssel, az első évi tanfolyamra 45 hallgató jelentkezett, az iskola épületében 20 ifju lakhatik.

* Szegényházam! Mit csinálz te most ha főpajaid is is elmennek — Rómába. Csak néhány öregnek és betegnek engedte meg a pápa, hogy itthon maradjanak imádkozni „ő szentségének csalhatatlansá-gáért.“ Most bizonyosan kitagadják a tulvilágból Ric-ciardit és Jókait — Nápolyostól együtt.

* Azon kérdés vajon végzett akadémi-kusok, kik jelenleg tisztek a sorhadban, átléphetnek-e 10 évi szolgálat előtt a magyar honvédségben, hírsze-rint úgy döntetett el, hogy ily átlépés csak kegyelmi uton történhetik, miután a honvédségnek nem feladata az ország határain kívül harcolni.

* A gácsinéptanító irják, hogy a követválasztás alkalmával tanusított (persze baloldali) magatartásáért hivatalától elmozdították, és most az eddig is szegény ember, hajlék, ruha és élelem nélkül kénytelen a ténylek menni; zörget ugyan a ministerium ajtaján, de a kegyelem-kules elveszett már, mivel számá-ra megnyitatták a könyvület érczkapuja,

* Perjámoson — mint az „Alföld“ írja, a napokban jéggel vegyült zivatar volt, villám és menydörgéssel; a menykő háromszor a falu előtt és egyszer a faluba lecsapott. és egy fiatal asszonyt a kony-hában leperzselt, egy csecsemőt a bölcsőben agyonütött, és egy 7 éves gyermeket szintén halálosan ért. Az asz-szony felgyógyulásához nincs remény.

* Temesvárott mult csütörtökön az ott állomásozó Coronini gyalogezredből egy főhadnagy és egy földbirtokos közt párbaj ment véghez, mely alkal-mal a földbirtokos hasán életveszélyes sebet kapott.

* Berzencei László marosvásár-kelyi választói Pestre indulása előtt m. hó 30-án fá-lyás zenével tisztelték meg.

* Az erdélyi szabadelvű szászok a nápolyi zsinatra képviselőt küldenek dr. Krasser Ferencz sze-mélyében.

Külföld.

= A „Memor Dipl.“ szerint az osztrák császár és az olasz király összejövetele most már elvégzett dolog. De ezen összejövetel nem Brindisiben, hanem Anconá-ban fog megtörténni. A londoni Herald tudatja olvasói-val, hogy az osztrák császár Konstantinápolyban egyen-gette a khedive és a szultán közötti kiegyezést utait. Ha a Herald azt közölte volna, hogy az osztrák diplomátia a Franciaország által pártolt alkirály iránt rokonszen-vel viseltetik, és igyeckszik a szultánnak Suezba utazá-sát megakadályozni, akkor mindenesetre közelebb járt volna az igazsághoz.

= A porosz képviselőháznak ülései a héten oly érdekesek voltak, a milyenek már régóta nem. Így leg-közelebb a polgári házasság és az általános szavazatjog voltak azok, mik e házat foglalkodtatták, ezután Cham-phausen pénzügyi tervezete és a tanügyi törvény melyet a cultusminister Mühler szerkesztett. Végre legutóljára a budget feletti tárgyalásnál Wirchow indítványára a lefegyverzésről és a katonai terhek kevesítéséről ta-nácskoztak. Hogy Wirchow javaslata el fog buknai, mi-helyt az felmerül, azt mi előre megmondottuk, azonban eléggé dícsőséges volt, mert 99 szavazatot mégis nyert, és a nemzeti szabadelvűek a javaslat ellenzését az-zal indokolták, hogy a hadereg számára a kiadások már 1871 végéig meg vannak határozva, és már azon vál-toztatni nem lehet, így tehát a katonai terhek kevesbi-tése csak 1872-ben vihető keresztül; s hogy továbbá a ház nincs azon helyzetben, hogy azt megítélhesse, ha vajon a diplomátia behatás a békét erősíteni vagy gyengíteni fogja-e. Hogy most már a kormány a had-ügynél semminemű megtakarításokra sem gondol, az bizonyos; bár épen a hadügyi tulságos kiadások miatt nincs a kormányknak 60,000 tallérja a tanítók özvegyei és árvái segélyezésére. Mily szegény a 19-ik századra néz-ve. Fogja-e hinni a világ, hogy az értelmiségi állam,

mely a hadügyre milliókat áldoz, a tanítók özvegyeinek 12—50 tallér nyugdíjt dob.

— A Párisban fellépő követjelöltek száma egyre szaporodik, eddig a 4 üresedésbe jött képviselői állomásra többen mint 20-an tettek le az előleges esküt törvényesen elvett alakban, hol is tekintetbe jön, hogy sokan csak azért vetik alá magukat eznelakíságnak, hogy a kerületek minden nyilvános választói gyűlésében részt vehessenek, s a vitákhoz hozzá szólhassanak. Még eddig igen nehéz meghatározni, hogy melyik jelöltnek van legtöbb kilátása, Ledru Rollin, ki feltétlenül meglett volna választva, az esküteléteitől vonakodása által saját pártja számításait döntötte le. Rochefort, ki hír szerint Párisba megérkezett, bár a szombati lapok még semmi bizonyosat sem közöltek afelől, egy nyilatkozatot becsajtott ki az első kerület választóihoz, melyben magát nem az 1869-ki, hanem az 1792-iki forradalmiak elvéhez ragaszkodónak vallja. Annyi áll, hogy jelöltsége a Laurier ügyvéd ellenében most már nem áll rendíthetetlenül szilárdan. A harmadik kerületben Durier a Siécle egyik tulajdonosa, relative megtehető kilátásokkal bír, hasonlóképen Arago Emmanuel a nyolcadik választó kerületben. Legbizonytalanabb a választás eredménye a negyedik kerületben, melyben a demokrata párt töredékei vannak igen nagy számmal képviselve.

— Spanyolországi tudósítások bizonyosságot tesznek azon hajlandóságról, mely a kortes többségénél Tamás herceg királyválasztása iránt nyilvánul. Azt hiszik, hogy már eddig is 180 szavazat biztosítva van számára. Miután a szavazatok száma 360, így tehát már a fele szavazatról biztos lehet. De miután 250 képviselőnél ritkán szokott több jelen lenni az országgyűlésen, s ezen szám a köztársasági követek távolléte óta még jelentékenyen csökkent: igen lehető, hogy a herceg a családja által követelt $\frac{2}{3}$ rész szótöbbséggel fogja királyválasztatni.

— Párisban a nov. hó 22. bekövetkező új választásokra már megkezdődtek az agitatók. A radical-párt törekvései itt vereséget szenvedtek. A Rappel és a Reveil azt követelték, hogy oly képviselők választassanak, kik az előirt alkotmányi esküt vonakodtak letenni. Ezen indítvány azonban elvetették, s azt a többi néppárti lap mind egyhangulag utasította vissza. A Rappel és Reveil is elhallgattak aztán követelődésekkel.

— Compiegneből a császár minltéje felől szóló hírek kedvezően hangzanak. A miniszterek a császárral dolgoznak, ki csupán a zord idő, s nem betegség miatt őrizi szobáját. Rouher és Schneidernak, a fehér és fekete lovagoknak a császár melletti tartózkodásáról a legkülönbözőbb hírek szárnyalnak. A Figaro szerint Compiegneben vannak, a Patie szerint az egyik Crecyben a másik Creuzotban. Azon irány felett, melyben a kormány a kamarák ellen eljárni fog, a bizonytalanság még mindig tart. A Peuple Français a császár kedvezményezett közlönye a sajtónak egy idő óta ténylegesen fenállott szabadsága ellen szól. A püspökök már szállingóznak a római zsinatra.

Különfélék.

— Egy „fekete” sultánnak nyilatkozata a Suez csatornáról és Lessepsről. Seid Radjid, Sansibari sultán, kinek az európai hatalmasságok „felségys” praedictumot adtak, értelmes ember. — Azon meghívásra, melyvel őt Lesseps megtisztelte, az 500,000 tallérnyi jövedelemmel s egy tekintélyes flottával rendelkező Sansibari uralkodó következő feleletet adott: „A könyörülő istennek nevében! Ami legkívánatosabb a lélek előtt, ami legkellemesebb a mysteriumok közt, mely a szívet feloldat: az egy üdvözet; enyhébb, mint a reggeli szellő, és szelídebb, mint a harmat, mely a lombra hull, egy üdvözet attól, ki a lélek nagyságát a tökélyvel egyesíti, ki dicsőség- és magasztosság-

gal bír, akinek való eszméi s erőteljes gondolatai vannak, egy üdvözet a Suez csatorna-társulat elnökétől, a Medschiederend birtokosától, Lesseps Ferdinándtól, akinek isten napjait teljes szerenésben tartsa és oltalmazza meg minden szerenésállenségtől. Tehát csakugyan meglesz! Oly időben, midőn az órák nehezen telnek, érkezik hozzám a nagy örömlír, hogy be van végezve a Suez csatorna átmenése, mely két tengert a fehér és veres tengert — köt össze. — Szerenését kívánok neked oh barátom! aki a legnagyobb erényt és vas-szorgalmat fejtetted ki, hogy bevégezz egy oly művet, mely az emberiségnek áldást, a városoknak üdvöt hozand. En istenhez eszedem egészségedért, hosszú életedért és nagyméltóságodért. — 18 Rubiel Awal 1284

Legujabb

— A dalmatiai csataterén Szupánál vívott csatában a fölkelőknek 80 halottuk, és 126 sebesültök volt. Szupán alkalmasint feladja magát. A csata alatt a fölkelők alkudozoni kívántak, de visszautasították, s a fegyverletétel követeltetett tőlük. Montenegró elzáratott a fölkelők előtt. A fölkelők vezére Radanovich elfogatott.

— Spanyolországban ministerválság van, Topete kilép, Prim veszi át ideiglenesen a tengerügyi ministerium teendőit. E változás Thomás hercegnek a szavazatok két harmadával megválasztatását kétségessé teszi. Tehát ismét új bonyodalmak!

— Bécs, nov. 6. Az „Oest. Corr.” jelenti: Egy svéd emlékirat alapján Ausztria, Angol- és Franciaország alkudozásokat fognak megkezdni Konstantinápolyban, hogy a kereskedelmi hajók fölmentessenek azon rendeletek alól, melyek által a Dardanellákba és a Bosporusba való bemenetelük és áthaladásuknál 1866. óta gátolva és terhelve vannak. Ugy látszik, hogy a török kormány hajlandó ezen ügyet méltányos figyelembe venni.

— Páris, nov. 6. Rochefort a francia határon, midőn ezt átlépte, elfogatott. A belügyminister azonban — a császár rendeletére — a választások tartására szabad menetelt engedett neki. A császár — állítólag — így szólt: Akaratom, hogy Rochefort, ellenemben a népképviselők mentességét élvezze.

— Trieszt, nov. 6. A munkások zajongása folyvást tart. A Tonello-féle telepet tegnap este a munkások fenyegették. A történhető kihágások miatti aggodalom folytán elővigyázati intézkedések tétettek.

— Párisból nov. 6-ról írják, oda a nevezett nap reggelén Rochefort csakugyan megérkezett.

— Londonban nov. 6-án nyitott meg a királynő által a Blackfiars hid, és a Holborn utvezetek.

— Madrid, nov. 8. A cortes ülései ma kezdődtek meg újra; a genuai herceg már 150 biztos szavazatra számíthat. Az osztrák követ Serrano kormányzónál hitelesítési okiratát átnyújtotta.

Köszönet.

(E.) Debreczen, nov. 8. Az elő hetivasarra az általános rossz utak miatt igen gyéren érkeztek a vidéki sze-

kerék, életet keveset hoztak, az árak emelkedtek, kivált buza és tengeri ára, buza 8 ft 40—80 kr, új tengeri — 60 kr. A sertésvásár látogatott volt, hizott sertést sokan hajtottak, kevés kelt el, mindamellett az árak javultak, így szarva 25—27 kr, ó szalonna 1 mázsa 33—34 ft, új 50 ft, lúca díszmészir 44—46 kr. — Időjárásunk, most már őszta, napfényes, kissé hűs.

— Az ipartörvényjavaslatnak, mely az iparszabadság elvén nyugszik, nevezetesebb rendelkezései következőkben öszpontosíthatók:

20-ik éves életkorától kezdve mindenki gyakorolhat honunkban ipart; engedélyhez csak igen kevés és csak oly iparág van kötve, melynél fontos közérdeket forognak fenn, az engedély megtagadásának okai határozottan ki vannak jelölve, hogy a hatósági önkényesség eleje vétsék; az építészeti tüzendőri vagy egészségügyi tekintet alá eső üzlettelepek sora meg van állapítva és a felállításuk körüli eljárás a vállalkozó és a közérdekek érdekében szabályozva.

Az iparos fel van jogosítva több műhelyt egy helyen, fiók-műhelyeket más helyen is nyitni, többféle ipart üzni iparos társakkal, közös üzletet állítani, más nemű segédmunkást felvenni, készítményeit, más másnak hasonló készítményeit is, az országban nemcsak országos, de hetivasáron is eladni.

A hatósági árszabás csak a husra nézve van fenntartva, de ennek megszüntetése is a törvényhatóságokra bízva (32. §.), más első rendű élelmi cikkek árának a vendéglői áraknál csak a köztudomásra hozatal és némi állandósítás kikötve, valamint a bérszolgák és bérlők eskü árszabályzata is közérdeketeknél fogva hatóság befolyás alá van helyezve.

Meg van szüntetve továbbá az eddigi cseh és a belvárosi belépés kényszere, és az iparosok közhasznos célokra bízva (32. §.), más első rendű élelmi cikkek árának a vendéglői áraknál csak a köztudomásra hozatal és némi állandósítás kikötve, valamint a bérszolgák és bérlők eskü árszabályzata is közérdeketeknél fogva hatóság befolyás alá van helyezve.

Meg van szüntetve továbbá az eddigi cseh és a belvárosi belépés kényszere, és az iparosok közhasznos célokra bízva (32. §.), más első rendű élelmi cikkek árának a vendéglői áraknál csak a köztudomásra hozatal és némi állandósítás kikötve, valamint a bérszolgák és bérlők eskü árszabályzata is közérdeketeknél fogva hatóság befolyás alá van helyezve.

Ezen az egyéni és társulati szabadságból folyó elvek további alkalmazást találnak a törvény azon §-ban, melyek a gyár tulajdonos vagy mester- és a segédmunkálat vagy gyári munkás közti viszonyra vonatkoznak.

E viszonyok tisztán szabadszerződési alpra fektetvük, kölcsönösen felmondhatók meghatározott esetekben felmondás nélkül is felbonthatók, de minden rögzített és jogosítlan folbontás ellen biztosítvák.

A kölcsönös köteleések szabatosan meg van állapítva a munka ideje, minéműsége és a telep vagy műhely berendezése úgy szabályozva, hogy egyrészt a munkások élete és egészsége megóva legyen, más részről a fiatal tanonc vagy munkás iskolai kiképzetése rövidségét ne szenvedjen.

A gyári munkás azonfelül biztosítva van, hogy bérét kellő időben készpénzben megkapja s hogy az évi részbeni visszaélésektől és megrövidítésektől megóvatik.

Ezen az egyéni és társulati működést a szabadság és kölcsönös igazság elvei szerint szabályozó törvényes intézkedésekhez csatlakozik az iparhatósági eljárásról szóló V. fejezet, melyben gondoskodva van arról, hogy az ipar terén oly gyakran előforduló és hasznát nem szenvedő esetek és panaszok első folyamában egyes hatósági tisztviselők által gyorsan intéztessenek el és hogy 2-ik és 3-ik fokban a felfolyamodás nyitva tartassék.

Bécsi tőzsde, nov. 8. Cs. arany 5—88, ezüst 122—50

H I R D E T É S E K.

A brannschweig-lüneburgi országos kormány által engedélyezett és garantizott **legujabb nagy**

Jutalom-sorsjáték

1.580.500 tallér, vagy 2.765.875 ft értékben.

Az alapítók nyereményhúzókkal fog tesszerint az állam jóllátása mellett az értékelteknek visszatérítendő.

25 ezer nyeremény fog mellyel a havi birtokosok között, s ezek közt vannak nyeremények:

- 100,000, 60,000, 40,000, 20,000, 5000, 12,000,
- 10,000, 8000, 6000, 5000, 4000, 3000, 2000,
- 1500, 130, 1000, 400 stb. tallér értékben, vagy:
- 175,000, 105,000, 70,000, 35,000, 26.250, 21,000,
- 17,500, 14,000, 10,500, 8750, 7000, 5250, 3500,
- 2525, 1750, 700 stb. o. é. ft értékben.

Csupán nyeremények húzatnak, s ezeknek kifejtése akár közvetlen megküldés, akár nagy európai bankházakra való utalványozás által a legpontosabban történik.

Már folyó hó 9-én megkezdődnek a húzások.

1/4 eredet. államsorsjáték — 4 ft 75 kr.
1/2 „ „ „ — 5 ft 50 kr.
1 egész „ „ — 7 ft — kr.
1 egész „ „ — 7 ft — kr.
s ezek az összeg beküldése után bárholva pontosan megküldetnek. Minden megrendelés mellé a hivatalos terv esatolást, s a részvényeknek a húzási sorozatok megküldetnek.

Bank húzunk, mely a legszámosabb és legbiztonságosabb nyeremények kibetése által már Európa-szerte ismeretes, a hercegi kormány által e sorsjáték feladásával biztatott meg. A megrendelések, még ha legkisebbek is a legvalószínűbb vidékekre is tüstént expedáltak.

Az így szóló alapokon nyugvó vállalatnál előre láthatólag igen nagy részvételre lehet számolni. — Kerjük emellett a megrendeléseket minél előbb, **már a húzás közele** gese miatt is megtenni.

Steindecker és Társa,

158. 8-? bank- és váltó-üzlete Hamburgban.

Figyelemre méltó ajánlat.

A nagy pénzsorsjátékokban részvételre, mely sorsjátékok a lehető legnagyobb nyeremény esélyeket nyújtják, — s melyek húzása **már jövő hó 9-én megkezdődnek.**

a legujabb eredeti

államsorsjegyeket

1 1/4 ft, 3 1/2 ft és 7 ft-on a leg hamarabb lehet kapni, a pontoságról ismeretes **Hamburgi bankháznál, Steindecker és Társa.**

Felelős szerkesztő s kiadó-tulajdonos: **Oláh Károly.**

Debreczen. 1869. Nyomatott a város könyvnyomdájában.